

2013 márciusi halunk: Brunei szépsége

2013. márciusában az Év díszhala választás 3., még dobogós helyezette a Hónap hala. Ő a *Betta macrostoma*, azaz Brunei szépsége. Úgy döntöttem, hogy méltón érdemli meg a faj, hogy szakavatott tenyésztő publikáljon róla most. Nagy örömmre szolgált, hogy Horváth Balázs Gergő oldalunk számára is elérhetővé tette cikkét, amely mind a labirinthalas weboldalán, mind az akvariummagazin.hu oldalon, sőt, még az Akvárium Magazinban is megjelent. Köszönöm soproni kollégáknak, hogy cikkével is emeli honlapunk minőségét!

Betta macrostoma - Brunei szépsége

Betta macrostoma

Betta macrostoma (Regan, 1910)

A halak lelőhelye akkor még csak Brunei Szultánátus területéhez volt köthető. Mára már felfedeztek Sarawak területén is *macrostoma* populációkat. A kőolajban és földgázban gazdag Brunei Délkelet Ázsiában, Borneó szigetén található. Felszínét 70%-ban trópusi esőerdő borítja, aminek nagy része védelem alatt áll, vagy Nemzeti Parkká van nyilvánítva.

A szultánság igen gazdag és kellőképpen ügyel nemzeti kincseire. Az ott tartózkodás és a kijutás költséges volt már 1984-ben is, amikor még nem tiltották törvények a *Betta macrostoma* exportját. A Brunei Szépségnek becézett harcoshal egyébként is a Brunei szultán egyik kedvenc őshonos hala, aki különösen ügyel a szultánság területein belül még az akváriumban tartott egyedekre is. Az egyik helyi újság, a The Borneo Bulletin is rendszeresen hírt ad a legügyesebb tenyésztőkről. Nem ok nélküli a faj védelme. A Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) feltette a Vörös listás fajok közé, itt pedig a Vulnerable D2-es besorolást kapta, ami röviden annyit jelent, hogy a Brunei Szépség a jelenlegi tendenciák folytatódása mellett természetes környezetében előre láthatóan a kihalás szélére fog sodródni. A faj természetes lelőhelyén, Borneó szigetén az emberi zavaró hatások közvetetten vagy közvetve, de hatással vannak az ott élő populációkra. Itt nem csak a környezet szennyezésre, erdőirtásokra gondolok, hanem a helyi őslakosok táplálkozási szokásaira is, akik meg is eszik a chili paprikára emlékeztető halakat! Ne feledkezzünk meg a mi felelősségünkéről sem! Ez is ugyanolyan fontos, mint az ott élők környezettudatosabbá tétele. Mit tehetünk mi egy Borneón honos, szájköltő *Betta* fajért? A hibát az általános akvarista szemléletmódban kell keresni, mégpedig a vadonfogott állatok töretlen térhódításában. Egyrésztől érthető, hogy sokkal kevésbé izgalmasabb egy domesztikálódott faj tartása, tenyésztése, mint egy vad faj betörése. Jelenleg Európa szerte, főleg Németországban,

Hollandiában, viszonylag nagy számú tenyésztett *macrostoma* állomány van tenyésztők és kereskedők kezében, ami elégséges ahhoz, hogy folyamatosan tudjuk saját állományunkat frissíteni, genetikai változatosságukat növelni. Törekedjünk elsősorban tenyésztett halakat vásárolni és ne támogassuk a halimportőrök természet kizsákmányoló magatartását! Ha csökken a kereslet, csökkenni fog a vadonfogott *macrostoma* kínálat is! Félreértés ne essék, nem a kutató expedíciók, a befogási engedéllyel rendelkezők szakmai munkája során begyűjtött *macrostomákra* gondolok. Azokat a szakembereket, akik így jutnak hozzá ilyen fenséges fajokhoz, majd azokat tenyésztésre adják tovább az arra specializálódott akvarista mestereknek, minden formában pártolni kell. Több érv is szól még a tenyésztőtől vásárolt *macrostomák* mellett. Állatainkat nagyobb eséllyel tarthatjuk életben, mert ilyenkor „in situ” megtudhatjuk a halak tartási paramétereit és ellenőrizhetjük az állatok kondícióját/vitalitását. Anyagilag is sokkal jobban megéri, mert míg a vadonfogott *Betta macrostoma* ára megközelítheti a 150 Euro/hal árat, addig a tenyésztett, ivarérett példányok piaci ára 70-120 Euro között mozog.

Betta macrostoma - Brunei szépsége

Betta macrostoma - Brunei szépsége - ívás

A fiatal egyedek a part közelében kövek és vízbe lógó gyökerek között találnak menedéket és ott is vadásznak zooplanktonokra, pl. kandicsrákokra és apró ivadék garnélákra, többnyire édesvízi Macrobrachium fajokra, rovarokra. A felnőtt egyedek táplálkozása is hasonló, de ők még étrendjükbe ivadékhalkat is belevesznek. Az aljzat sárgás kvarchomok, csak előntést jól tűrő növényekkel lehet találkozni a vízparton. Természetesen nem lehet általánosítani! Más jellegű ökoszisztémákban is találtak már *macrostomákat*. Morfológiájának van még egy jellegzetessége, innen kapta fajnevét is. A *macrostoma* nevében 2 görög eredetű szó bújik meg. A macro jelentése nagy, a stoma pedig szájat jelent. Ez az elnevezés teljesen találó! Halunk hatalmas, tágra nyitható száját egy sor élethelyzetben tudja kamatoztatni: - nagyobb mennyiségű ikrát tud a védelmet adó szájában tartani a szájköltés ideje alatt - nagyobb méretű táplálékok elfogyasztására is képes - a hímek közötti dominancia eldöntésében is fontos szerepet kap

Tartása nem ajánlott kezdő akvaristáknak, inkább azok tervezgessenek *macrostomával*, akik valaha is berendeztek már lágy és savas medencéket és ott sikeresen tartottak érzékenyebb fajokat. A *macrostoma* az édesvízi akvarisztika egyik mounteverestje és ez nem az én fantazmagóriám. Olyan tévhitek is keringtek korábban, amik azt dokumentálták, hogy a *macrostoma* nem akvárium hal, magyarul akvárium körülmények között nem

tartható életben. Persze manapság már tisztában vagyunk azzal, hogy ez badarság, de ebbe a *Betta* fajba sok ember bicskája beletört napjainkban is. A számára fontos vízparaméterek: 1-10 nk, 3,5!- 6 pH, 21-26 C fok. Nálam sikeresen szaporodtak a kevésbé savas 6 pH-nál is, de jelenleg áttettem őket egy ennél savanyúbb vizű akváriumba, ahol a színeik intenzívebben ragyognak. Az ivadékok mérete és száma változó. Ha a hím magasabb hőmérsékleten van a szájköltés periódusa alatt, akkor a kicsiket hamarabb engedi el (kb. 16-20 nap) és méretük kisebb (2-3 mm). Hidegebb vízben a forgatás ideje kitolódhat egészen 30-35 napig is. Számuk a nőstény méretétől, életkorától is függ, lehet 10- 100+ db is. Ivarérettségüket kb. 5 hónapos koruk körül érik el. A hímeket könnyű megkülönböztetni a hátúszójukon lévő szemfoltról.

Betta macrostoma - Brunei szépsége

1) A szabad természetben is segít a nőstény a hímnek életképes utódok felnevelésében, ezzel is biztosítva a faj fennmaradását? A válasz minden valószínűség szerint igen, a kérdés csak az, hogy mikor jelentkezik ez a viselkedési forma. Példának okáért vegyünk egy képzeletbeli *macrostoma* populációt, ami abiotikus és/vagy biotikus környezeti hatások miatt lényegesen lecsökkent egyedszámot mutat. A kis populáció miatt az ivarérett egyedek száma is lecsökken, ami a beltenyészet folytán a populáció genetikai változatosságát is csökkenti. Kevesebb lesz a rátermett egyed. Csökken a hímek vitalitása,

potenciája. Ebben az esetben a nőstényeknek is szerepet kell vállalnia a populáció fennmaradása érdekében. Könnyedén kialakulhatott ennek tükrében a nőstényeknél ilyen evolúciós stratégia, amely cél nélküli véletlenek egybeesése révén létrehozta az egyedek látszólag célszerű alkalmazkodását. Nálam az akváriumban is hasonló körülmények játszódhattak le a halak szemszögéből nézve, ami forgatásra sarkallta a nőstényt.

Betta macrostoma - Brunei szépsége

2) Más szájköltő *Betta* fajoknál is megjelenhet ez a fajta anyai szerepvállalás? A válasz az előző eszmefuttatásból kiindulva igen. Hozzá kell tennem, hogyha ezekre a kérdésekre pontos válaszokat szeretnénk kapni, akkor létfontosságú a terepi munka, és az adatgyűjtés, mintavételezés. Találni kellene Borneón egy forgató nőstényt, elemezni az ottani populáció méretét, életkörülményeit, stb. Önmagában már a *macrostoma* populációk felderítése is nehézkes, nemhogy még vizsgáldni is. Mindenesetre ebből is látszik, hogy tudásunk egy általunk tartott fajról milyen szegényes, és még hány olyan evolúciós stratégia létezik, amire nem is gondolnánk!

Jelenleg az új generációval együtt kb. 40-45 db *macrostomám* van. A kicsik már elérik a 2-3 cm nagyságot és szépen fogyasztanak mindenféle élőleleséget. Nemrég kaptam 2 szép nőstényt egy szlovák barátomtól, rövidesen összeszemelem a hímemmel és frissítem a génállományukat így

egészségesebb és életképebb generációkat kapva.

A teljes cikket az **Akvárium Magazin** 76. és 77. számában lehet elolvasni.

Írta: *Horváth Balázs Gergő*

Betta macrostoma - Brunei harcoshal

adatlap:

Regio:	ELŐDEÍRÓJA:
Osphronemidae	CALÁD:
10	MÉRET:
24-26	°C:
3,5-6	pH
0-10	Nk:
65 liter	HELYIGÉNY:
nem társas	VESELKEDÉS:
ragadozó	TÁPLÁLÉK:
halak	HOL TARTÓZKODIK?:
3-5	ÉLETTARTAM:
	TERMÉSZETV. BES.:

TÉRKÉP (MAP); ELTERJEDÉSI TERÜLETE :

KÜLALAK ÉS JELLEGZETESSÉGEK LEÍRÁSA:

Szája nagy széles, maga a hal viszont hosszúkás, karcsú. A nőstények szürkésbarnák, vékony fekete csíkokkal. A hímek rőtörös alapszínűek, fejükön fekete mintázattal. A farok alatti úszó vörös, fekete szegéllyel. A hátúszó ezüstös, egy markáns piros szegélyű fekete pávaszemfolttal. A farkúszó is fekete-vörös csíkokban díszített.

TARTÁSA ÉS TENYÉSZTÉSE:

Nem kezdőknek való, az egyik legnehezebben tartható vadbettafaj. Speciális igényei közé tartozik, hogy lágyvizet kell neki biztosítani, ami savas is legyen! Mindenképpen helyezzünk Tebang-leveleket például medencéjébe, vagy tőzeggel is szűrhetünk. Árnyékolt medencében gondozzuk, sűrű növénydzsungellel, és néhány ággal kiegészítve. Ne társítsuk, egyfajon módon gondozzuk! A hímek verekedősek egymás közt, csak egy hím példányt gondozunk egy medencében! Részmentesen zárjuk medencéjét, mivel a víz feletti hidegebb levegőre érzékeny, és elpusztulhat szövődmenyes betegségekben akár! Jó ugrók! Az IUCN nemzetközi nyilvántartásában veszélyeztetettséggel fenyegetett fajként tartják számon! Bruneiból importja tiltott, így elsősorban akváriumban tenyésztett példányokhoz lehet hozzájutni, illetve esetleg a Sarawaki területek veszélyeztetett állományából történt vadbefogásból. Nagyon fontos akvárium tenyésztése. Kereskedelembe nem igazán kerül,

leginkább csak gyűjtők, specifista tenyésztők között, mindezeneken felül pedig ára is nagyon magas! Csak olyanok vágjanak bele tartásába, akik vállalni tudják egy veszélyeztetett faj eredményes gondozását, illetve megpróbálják tenyészteni. Elhízásra hajlamos, kedveli a szűnyoglárvát, artemiát és néhány más fagyasztott eleséget. Élő eledelt is kapjon, alkalmasint kiegészítő eleségeként a műeleségek is megfelelhetnek. Tenyésztése nem egyszerű! Szájköltő vadbettafaj, ívás után a nőstény a hím szájába köpi az ikrákat, amiket ő gyűjtött össze ívás után. A hím kifejezetten nyugodt környezetet igényel, nehogy lenyelje a petéket, ezért amennyire csak lehet, kerüljük az akváriumot és környékét az inkubációs időszakban. Ez utóbbi hőmérséklet függvényében általában 2 hét és 1 hónap között változhat. A biztonsá kedvéért a nőstény is maradhat, nehogy megzavarjuk a hímét. A kishalak aprók, és kevesen vannak, átlagosan 8-12 kishal már jó eredmény! Apró élő eleséget, frissen kelt Artemiát kapjanak, de ne etessük túl őket, inkább naponta többször, akár háromszor is! Akár naponta cseréljük egy kevéske vizet, de a hőmérséklet-különbségre különösen ügyeljünk! Lassan nőnek, 1 évesen ivarérettek.

EGYÉB ELNEVEZÉSEK:

Borneói harcoshal. **syn:** -. **Eng:** Brunei beauty, Orangecheek betta, Peacock betta, Spotfin betta.
Egyéb köznevei: Palettitaisteliya, Augenfleck-Kampffisch, Großmaul-Kampffisch, Velkotlamá Bettas, Bojownik plamooki, Крупнопятнистый петушок.

[Balázs Gergő](#), [tenyésztés](#), [tartás](#), [akvárium](#), [március](#), [élőhely](#), [2013](#), [Betta](#)

Beküldte: Horvath Balazs Gergo

Katalógusba került: 2013-03-01 16:55:00

Legutolsó frissítés: 2022-01-18 14:56:26

Katalógus ID: 6749

Oldal linkje:

<https://akvaristalexikon.hu/akvarista-lexikon/a-honap-diszhala/2013-marciusi-halunk-brunei-szepsege.html>

© Akvarista Lexikon - Minden jog fenntartva

KATEGÓRIÁK:

[2013](#), [Akvarista Lexikon](#), [A hónap díszhala](#)

KULCSSZAVAK:

[Brunei szépsége](#), [macrostoma](#), [jellemzők](#), [Horváth](#)